

Nr 148.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tillfällig löneförbättring för viss personal vid tekniska skolan i Stockholm; given Stockholms slott den 6 mars 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 6 mars 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Engberg anför härefter:

I 1908 års åttonde huvudtitel (sid. 433) erinrade departementschefen, att till maskinister och betjäning vid tekniska skolan i Stockholm vore av staten anvisade tillhoppa 5,200 kronor. Departementschefen föreslog, att ifrågasvarande betjänte, vilka icke komme i åtnjutande av vissa för betjänte i huvudstaden utgående extra lönetillägg, skulle beredas en motsvarande för-

höjning i avlöningen, d. v. s. för dem, i vilkas avlöning icke inginge bostadsförmån in natura, med 25 procent å den kontanta avlöningen och för övriga med 15 procent å nämnda avlöning. Kostnaderna härför beräknades till 988 kronor, varav staten skulle bestrida 494 kronor och Stockholms stad 494 kronor. Riksdagen (skrivelse nr 8, sid. 122—124) biföll detta förslag samt anvisade nämnda på staten ankommande anslagsmedel.

1910 års riksdag (åttonde huvudtiteln, sid. 259 ff., riksdagens skrivelse nr 8, sid. 69 ff.) sänkte, på grund av förefintligt överskott, berörda anslagsbelopp från 494 kronor till det ännu utgående beloppet av 446 kronor.

1911 års riksdag (åttonde huvudtiteln, sid. 385 ff., riksdagens skrivelse nr 8, sid. 105 ff.) anvisade medel för beredande av provisorisk lönereglering med 20 procent å i stat uppförda avlöningsförmåner åt befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm, med undantag för skolans föreståndare i hans egenskap av sådan samt såsom föreståndare för högre konstindustriella skolan och överlärare inom denna avdelning, med beräkning att till denna lönereglering bidrag skulle lämnas av Sjöstedtska fonden med ett belopp av 480 kronor samt under villkor, att Stockholms stad för ändamålet särskilt tillskote samma belopp, som staten anvisade. Av sagda huvudtitel och riksdagsskrivelse framgår, att berörda lönereglering ej avsågs komma maskinister och betjäning till del.

1920 års riksdag (skrivelse nr 8, sid. 17 ff.) biföll ett av Kungl. Maj:t (åttonde huvudtiteln, sid. 708 ff.) framlagt förslag om anvisande av 795 kronor till beredande av löneförbättring åt vaktmästarna vid ifrågavarande skola, under villkor att samma belopp för ändamålet tillskotes av Stockholms stad. Av huvudtiteln framgår, att löneförbättringen avsåg att göra vaktmästarna vid skolan i avlöningshänseende likställda med motsvarande befattningshavare i statens tjänst.

Utöver ovannämnda belopp finnes till avlöning åt vaktmästare vid tekniska skolan disponibelt ett i staten för skolan uppfört belopp av 414 kronor såsom bidrag till avlöning åt en vaktmästare och ett däremot svarande av Stockholms stad anslaget belopp. Inalles stå alltså till skolstyrelsens förfogande för avlöning av vaktmästare och betjäning — förutom, såsom av det efterföljande framgår, medel till dyrtidstillägg och viss del av de av skolan disponerade anslagsmedlen till uppvärmning — dels ett av staten anvisat belopp av $(5,200 + 446 + 795 + 414 =)$ 6,855 kronor, dels ock ett av Stockholms stad anvisat belopp av $(446 + 795 + 414 =)$ 1,655 kronor, alltså *tillhopa* 8,510 kronor.

Fråga har nu uppkommit om beredande av ytterligare löneförbättring åt ifrågavarande maskinister och vaktmästare.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att nämnda personal under tiden den 1 juli 1934 till den 30 november 1935 åtnjöt följande löneförmåner:

Namn och befattning	Grund- lön (per år)	Ersätt- ning för extra arbete	14 % tillägg på grund- lön	Ålders- tillägg	Under- lag för dyr- tids- tillägg	Dyr- tids- tillägg (29 %)	Summa avlö- ning	Anmärkningar
A. O. M. Larselius . 1:e maskinist	1,380	300 ¹	196	—	1,576	444	2,320	Därjämte fri bostad, vilken förmån vär- deras till 325 kr.
C. A. K. Armandt . 2:e maskinist	828	300 + 450 ²	118	—	1,246	348	2,044	D:o
J. E. L. Andersson . vaktmästare	1,600	—	227	100	1,927	552	2,479	
K. W. Lindberg . . vaktmästare	1,600	—	227	200	1,702	480	2,507	Betalar 325 kr. för bostad (1,600 + 200 + 227 — 325 = 1,702)
A. M. H. Ohlsson . . vaktmästare (tjänstgör 9 mån. per år)	1,200	—	171	225	1,596	456	2,052	
C. L. F. Granfeldt . vaktmästare (tjänstgör 9 mån. per år)	1,200	—	171	225	1,271	360	1,956	Betalar 325 kr. för bostad (1,200 + 225 + 171 — 325 = 1,271)
C. C. Andersson . . portvakt	276	—	40	—	316	84	400	Därjämte fri bostad, vilken förmån vär- deras till 325 kr.
S. J. K. Ohlsson . . portvakt	276	—	40	—	316	84	400	D:o

¹ Dyrtidstillägg utgår ej å detta belopp.² Dyrtidstillägg räknas allenast å 300 kronor.

Beträffande ovannämnda ersättning för extra arbete inhämtas av handlingarna, att maskinisterna från den i staten för skolan uppförda anslagsposten till uppvärmning erhålla ersättning för sådant arbete med 300 kronor per år, samt att Armandt från samma anslag därjämte erhåller en särskild ersättning av 50 kronor per månad under tiden september—maj. Larselius erhåller alltså 300 kronor per år och Armandt 750 kronor per år.

I fråga om tillkomsten av berörda lönetillägg med 14 procent å grundlönen må följande anföras.

Centralförvaltningens personalförening anhöll den 25 september 1934 och *statsanställd maskinpersonals förening* den 18 oktober 1934 om definitiv, alternativt tills vidare provisorisk lönereglering för vissa av ovannämnda befattningshavare. Den definitiva löneregleringen skulle innebära, att vaktmästarna skulle placeras i lönegraden B 5 och andre maskinisten i lönegraden B 8.

Styrelsen för tekniska skolan anförde i skrivelse den 24 oktober 1934, att styrelsen tidigare vid olika tillfällen gjort framställning om förbättring av

avlöningsförhållandena vid skolan samt att dessa framställningar, med anledning av den ifrågasatta omorganisationen av skolan, ej vunnit Kungl. Maj:ts bifall.

Emellertid vore avlöningsförhållandena, bland annat för skolans maskinist- och vaktmästarpersonal, synnerligen bekymmersamma och då denna personal i stort sett skulle bli enahanda även efter en omorganisation och dess arbetsförhållanden knappast komme att beröras av omorganisationen, syntes det styrelsen som om intet skäl talade emot att, oberoende av den beramade omorganisationen, åtminstone provisoriskt reglera personalens avlöningsförhållanden. Situationen hade faktiskt varit den, att det för styrelsen visat sig svårt, i vissa fall ogörligt, att anskaffa kompetent personal, som vore villig att åtaga sig befattningarna med de låga löner, som vore förenade med desamma. Löneförmånerna vore nämligen avsevärt lägre än för motsvarande personal vid andra statens skolor och inrättningar.

Styrelsen hemställde om utverkande av ett anslag till skolan för provisorisk löneförbättring för maskinister, vaktmästare och portvakter, motsvarande 25 procent å den fasta lön, som vederbörande för närvarande åtnjöte. Då de fasta lönerna uppginge till sammanlagt 7,710 kronor, erfordrades alltså ett anslag av 1,927 kronor 50 öre.

Skolöverstyrelsen erinrade i utlåtande den 24 november 1934, att frågan om omorganisation av tekniska skolan till flera fristående statliga läroanstalter, bland dem ett tekniskt läroverk, länge stått på dagordningen, samt anförde därefter följande:

Man torde kunna utgå ifrån, att, om denna omorganisation kommit till stånd, tjänstepersonalen skulle hava överflyttats till de nybildade statliga skolorna och därigenom kommit att avlönas efter samma grunder som tjänstepersonalen vid statens nuvarande tekniska läroverk. Dessa avlönades på följande sätt.

Vaktmästare:

Lön	kronor 1,450
Tillfälligt lönetillägg	» 310
<hr/>	
Summa kronor 1,760	

Maskinist och laborativaktmästare:

Lön	kronor 1,750
Tillfälligt lönetillägg	» 310
<hr/>	
Summa kronor 2,060	

Efter 3, 6 respektive 9 år kunde befattningshavarna erhålla ålderstillägg med 100 kronor. Slutlönen efter 9 års tjänstgöring utgjorde därför för vaktmästare 2,060 kronor och för maskinist och laborativaktmästare 2,360 kronor. Från ovanstående belopp avginge pensionsavgifter, som för vaktmästare i första lönegraden uppginge till sammanlagt 72 kronor 44 öre och för maskinist i första lönegraden till 98 kronor 52 öre. Till sagda belopp komme dyrtidstillägg, beräknat enligt grunderna för oreglerade verk. I de fall, då vederbörande befattningshavare erhöle bostad inom skolan, skulle

de avstå 150 kronor för bostad med värme och 25 kronor för belysning eller tillhopa 175 kronor.

Några portvaktstjänster funnes icke vid de statliga tekniska läroverken. Tjänstepersonalen vid statens tekniska läroverk hade rätt till endast 14 dagars årlig semester, varför den icke vore i tillfälle att under ferierna antaga annan arbetsanställning. Detta vore heller icke möjligt för de båda helårsanställda vaktmästarna vid tekniska skolan i Stockholm. För maskinisterna torde det däremot vara möjligt att under tiden 1 juni—31 augusti åtaga sig annat arbete utom de år, då större reparationer utfördes på värmeanläggningen i skolan.

Av en av överstyrelsen verkställd jämförelse mellan lönerna för tjänstepersonalen vid tekniska skolan i Stockholm och vid statens tekniska läroverk framginge, att den förra enligt gällande stater vore sämre avlönad, vilket framstode än mer markerat, om man toge hänsyn till det förhållandet, att bostäderna med värme och lyse vid tekniska skolan i Stockholm värderades 150 kronor högre än vid statens tekniska läroverk. Av de inhämtade upplysningarna angående personalens arbetsuppgifter och tjänstgöringens omfattning syntes däremot framgå, att hithörande förhållanden vore i stort sett desamma som vid sistnämnda läroverk.

Överstyrelsen funne i likhet med styrelsen för tekniska skolan i Stockholm, att den ifrågavarande personalens löner vore för låga, och att det måste vara angeläget, att de uppbringades till skälig nivå. Särskilt ansåge överstyrelsen det vara både olyckligt och olämpligt, att vissa befattningshavare vore så lågt avlönade, att skolans styrelse nödgades regelbundet utbetala ersättning för extra arbeten till dem.

Då emellertid en omorganisation av tekniska skolan förr eller senare måste komma till stånd, torde en reglering av tjänstepersonalens nuvarande löner endast böra ske på provisorisk väg. Överstyrelsen kunde därför icke tillstyrka bifall till vare sig centralförvaltningens personalförenings hemställan, att vaktmästarna skulle placeras i lönegraden B 5, eller statsanställd maskinpersonals förenings hemställan, att andre maskinisten skulle placeras i lönegraden B 8.

Med hänsyn till konsekvenserna vid en kommande omorganisation av tekniska skolan i Stockholm torde det icke vara möjligt att vid en provisorisk förbättring av lönerna för ifrågavarande befattningshavare låta dessa bli mer gynnade än motsvarande befattningshavare vid statens tekniska läroverk. Överstyrelsen kunde av detta skäl icke heller biträda styrelsens för tekniska skolan hemställan om ett provisoriskt tillägg av 25 procent av nu utgående kontanta löner, så mycket mindre, som styrelsen, enligt vad överstyrelsen under hand inhämtat, räknade med att även med detta tillägg behöva utbetala arvoden för extraarbeten i samma utsträckning som hittills.

Överstyrelsen ansåge, att ifrågavarande befattningshavare borde beviljas provisoriska lönetillägg av sådan storlek, att de bleve ungefär jämställda med motsvarande befattningshavare vid statens tekniska läroverk.

Vad först maskinisterna beträffade, så hade den ene, Armandt, tjänstgjort sedan den 1 september 1927 och skulle sålunda nu vara berättigad till två ålderstillägg, om sådana vore förenade med tjänsten. Den andre, Larzelius, hade tjänstgjort sedan den 1 september 1929 och skulle således under loppet av 1935 bliva berättigad till ett andra ålderstillägg under samma förutsättning. Maskinisterna skulle sålunda kunna jämföras med maski-

nist i tredje lönegraden vid tekniskt läroverk. Denne hade en lön av 2,260 kronor. Med hänsyn till maskinisternas möjlighet att åtminstone de flesta somrar åtaga sig annat arbete ansåge överstyrelsen emellertid, att de lämp-
ligen borde jämföras med maskinist i första lönegraden vid tekniskt läro-
verk, vilken, som ovan nämnts, hade en lön av 2,060 kronor. Då tjänste-
personalen vid tekniska skolan icke erlade några pensionsavgifter, ansåge
överstyrelsen, att nyssnämnda belopp borde avrundas nedåt, så att maski-
nisternas lön begränsades till 2,000 kronor.

Vaktmästarna borde jämföras med vaktmästarna vid de tekniska läro-
verken, varvid de två vaktmästare, som endast vore anställda för 9 måna-
ders tjänstgöring, fortfarande borde erhålla $\frac{3}{4}$ av helårsanställd vaktmästa-
res lön.

Vaktmästare i första lönegraden vid tekniskt läroverk uppbure, som
ovan nämnts, en lön av 1,760 kronor, och överstyrelsen hade därför tänkt
sig, att vaktmästare i första lönegraden vid tekniska skolan i Stockholm
borde erhålla en lön av 1,700 kronor.

Om dessa lönesatser skulle bli rättvisa, vore det nödvändigt, att för-
mänen av fri bostad med värme och lyse icke värderades till högre belopp
än vid de tekniska läroverken, eller 175 kronor.

Vad anginge portvakterskorna, hade överstyrelsen intet att erinra mot
skolstyrelsens förslag om 25 procents tillägg till den kontanta lönen.

De olika befattningshavarnas löner och behovet av provisoriskt löne-
tillägg till var och en av dem enligt överstyrelsens förslag framginge av
nedanstående uppställning:

Maskinisten Larselius

Nuvarande lön	kronor 1,380		
Provisoriskt lönetillägg	» 445	1,825	
Fri bostad		175	2,000

Maskinisten Armandt

Nuvarande lön	kronor 828		
Provisoriskt lönetillägg	» 997	1,825	
Fri bostad		175	2,000

Vaktmästaren Andersson (förutom ålderstillägg)

Nuvarande lön	kronor 1,600		
Provisoriskt lönetillägg	» 100		1,700

Vaktmästaren Lindberg (förutom ålderstillägg)

Nuvarande lön	kronor 1,275		
Provisoriskt lönetillägg	» 250	1,525	
Fri bostad		175	1,700

Vaktmästaren Granfeldt (förutom ålderstillägg)

Nuvarande lön	kronor 875		
Provisoriskt lönetillägg	» 225	1,100	
Fri bostad		175	1,275

Vaktmästaren Ohlsson (förutom ålderstillägg)

Nuvarande lön	kronor 1,200		
Provisoriskt lönetillägg	» 75		1,275

Portvakten Andersson

Nuvarande kontant lön	kronor 276	
Provisoriskt lönetillägg 25 procent av 276	» 69	345

Portvakten Ohlsson

Nuvarande kontant lön	kronor 276	
Provisoriskt lönetillägg 25 procent av 276	» 69	345

Vid utarbetandet av ovan anförda förslag hade överstyrelsen utgått ifrån att, efter dess eventuella genomförande, inga regelbundna arvoden för extraarbeten mer skulle förekomma.

Överstyrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen begära anslag till provisorisk löneförbättring för tjänstepersonalen vid tekniska skolan i Stockholm med följande belopp, nämligen för

maskinisten A. O. M. Larselius	445 kronor	
» C. A. K. Armandt	997 »	
vaktmästaren I. E. L. Andersson	100 »	
» K. W. Lindberg	250 »	
» C. L. F. Granfeldt	225 »	
» A. M. H. Ohlsson	75 »	
portvakten C. C. Andersson	69 »	
» S. J. K. Ohlsson	69 »	
eller tillhopa	2,230 kronor.	

Sedan *svenska maskinbefälsförbundet* den 28 november 1934 hemställt, bland annat, att förste maskinisten måtte erhålla provisorisk avlöningsförhöjning med — efter avdrag av nuvarande ersättning för extra arbete — 100 procent av hans nuvarande grundlön jämte ålderstillägg enligt de grunder, som gälla för liknande befattningar i statens tjänst, anförde *statskontoret* i utlåtande den 12 december 1934 över ovannämnda framställningar, att

— med hänsyn bland annat till att frågan om skolans framtida organisation för närvarande vore föremål för utredning inom en av Stockholms stad tillsatt kommitté för ordnande av den lägre tekniska undervisningen inom huvudstaden — det enligt statskontorets mening mötte stark betänklighet mot att särskilda medel för avlöningsförbättring åt de i förevarande framställningar avsedda befattningshavarna nu skulle äskas av riksdagen. Såvitt statskontoret kunnat finna, torde för övrigt till berörda befattningshavare nu utgående avlöningsförmåner kunna icke oväsentligt ökas genom att för ändamålet redan anvisade medel i full utsträckning härför toges i anspråk. Såsom av ämbetsverkets utlåtande närmare framgår, beräknade ämbetsverket, att ett belopp av inalles 9,550 kronor kunde disponeras för detta ändamål. Då till avlöningar åt ifrågavarande befattningshavare — bortsett från ovanberörda extra ersättningar — utgått ett belopp av 8,360 kronor, skulle sålunda av tillgängliga avlöningsmedel återstå för avsett ändamål icke disponerade 1,190 kronor, vilket belopp skulle förslå till en förhöjning av de fasta lönerna med omkring 15 procent.

Genom beslut den 31 december 1934 föreskrev Kungl. Maj:t, att de gjorda ansökningarna ej skulle föranleda annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att Kungl. Maj:t anbefallde styrelsen för tekniska skolan tillse, att de till avlöning åt maskinister, vaktmästare och portvakter anslagna medlen bleve i full utsträckning för sitt ändamål använda ävensom att ersättningar åt berörda befattningshavare för extra arbete bestredes från de i staten för skolan beräknade medlen till uppvärmning.

I anledning av uppkommen fråga rörande utgående av dyrtidstillägg å omförmälda ersättning av 300 kronor till andre maskinisten för extra arbete, medgav Kungl. Maj:t den 13 september 1935, att från de i staten för skolan beräknade medlen för uppvärmning finge tills vidare under budgetåret 1935/1936 till andre maskinisten utgå — utöver honom tillkommande ersättning för extra arbete, 300 kronor — ett belopp motsvarande å denna ersättning beräknat dyrtidstillägg. Av handlingarna till detta beslut framgår, att *skolstyrelsen* anfört, att något extra arbete i vanlig mening icke utförts för de till maskinisterna utgående extra ersättningarna utan att desamma utgjort förhöjningar å de tidigare oskäligt låga ersättningar, som utgått till maskinpersonalen, ävensom att *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* betecknat såsom mindre lämpligt, att egentliga lönekostnader skulle bestridas från en anslagspost, som icke vore avsedd för sådant ändamål, samt ansett, att en förändring i detta hänseende borde till ett kommande år åvägabringas.

I skrivelse den 10 december 1935 anmälde sedermera *skolans styrelse* att — i motsats till vad statskontoret i dess ovanberörda utlåtande den 12 december 1934 antagit — skolan icke haft till sitt förfogande det anslagsbelopp av 1,190 kronor, som enligt statskontorets utlåtande icke skulle hava disponerats. Statskontoret hade nämligen vid sina beräkningar utgått från att den av 1911 års riksdag beslutade avlöningsförbättringen avsett jämväl maskinister och betjäning, vilket emellertid icke varit förhållandet.

Efter mottagandet av Kungl. Maj:ts ovannämnda beslut av den 31 december 1934 hade styrelsen omedelbart föranstaltat om att nyssberörda belopp av 1,190 kronor fördelades som lönetillägg åt maskinister och betjäning, räknat från den 1 juli 1934. Sedan det numera visat sig, att anslaget i fråga ej stått till styrelsens förfogande för nu ifrågavarande ändamål, hade styrelsen måst återgå till de tidigare utbetalade lönerna, och maskinisterna, vaktmästarna och portvakterna befunne sig sålunda ånyo i den svåra situation, som styrelsen på sin tid sökt få förbättrad genom sin framställning om anslag till erhållande av 25 procents lönetillägg åt personalen i fråga.

Styrelsen hemställde därför om utverkande *ej mindre* av ett anslag å 2,380 kronor, motsvarande dels det belopp, styrelsen på sätt ovan angivits utbetalat som lönetillägg till personalen från den 1 juli 1934 till den 1 december 1935, dels ock det belopp, som erfordrades för att dylikt lönetill-

lägg skulle kunna utbetalas även för tiden intill den 1 juli 1936, än även om utverkande av ett anslag av 1,927 kronor 50 öre för möjliggörande av provisorisk löneförbättring från den 1 juli 1936 åt ifrågavarande personal med 25 procent å deras utgående fasta löner.

Skolöverstyrelsen tillstyrkte i utlåtande den 23 december 1935 skolstyrelsens förslag med den ändringen, att överstyrelsen för tiden efter den 1 juli 1936 äskade ett anslag av 2,230 kronor för beredande av provisorisk löneförbättring med den fördelning, överstyrelsen i ovanberörda utlåtande den 24 november 1934 föreslagit.

Statskontoret anförde i utlåtande den 14 januari 1936:

Av handlingarna i ärendet framginge, att till maskinister, vaktmästare och portvakter alltsedan den 1 juli 1934 utgått en med cirka 20 procent å i stat uppförda avlöningsförmåner förhöjd lön. Sagda förhöjning syntes i och för sig berättigad, och det vore enligt statskontorets mening icke rimligt att kräva, att personalen skulle återbetala vad sålunda uppburits. Emellertid ineffattade skolstyrelsens framställning därutöver en ytterligare löneökning med cirka 5 procent. Jämväl denna ökning förefölle skälig, och ämbetsverket ville med hänsyn till frågans nuvarande läge icke motsätta sig, att även detta tillägg komme personalen till godo. Såsom framginge av vad skolöverstyrelsen i sitt utlåtande den 24 november 1934 anført syntes maskinisterna vara sämre tillgodosedda än den övriga nu ifrågavarande personalen, och det torde därför kunna ifrågasättas, om icke nämnda befattningshavare borde erhålla något större andel av det merbelopp, som utöver de redan utbetalade 20 procent kunde komma att till skolan anvisas.

Av de äskade beloppen syntes det, som avsåge tiden 1 juli 1934—30 juni 1936, böra bestridas från åttonde huvudtitelns anslag till extra utgifter. Till den löneförbättring, som föreslagits skola utgå efter sistberörda dag, torde helst böra äskas anslag av riksdagen.

Ovannämnda befattningshavare vid tekniska skolan och statsanställd maskinpersonals förening hava, utöver de ovannämnda, ingivit ytterligare framställningar om löneförbättring åt personalen, varöver utlåtanden avgivits av skolans styrelse, skolöverstyrelsen och statskontoret. Sålunda hava *maskinisterna*, *vaktmästarna* och *portvakterna* vid skolan i en den 25 januari 1936 dagtecknad skrift yttrat i huvudsak följande:

Överstyrelsen hade vid beräkningen av ovannämnda i överstyrelsens skrivelse den 24 november 1934 för maskinisterna föreslagna lönetillägg troligen icke räknat med att värmeanläggningen vid tekniska skolan vore högttrycksanläggning och såsom sådan betydligt mera krävande, än vad fallet vore med magasinseldade värmeledningspannor. Vad vaktmästarna beträffade, skulle överstyrelsens förslag visserligen innebära en höjning av Anderssons lön från 1,600 kronor till 1,700 kronor. Då emellertid dennes lön — på grund av statskontorets ovannämnda utlåtande den 12 december 1934 — till den 30 november 1935 utgått med 1,827 kronor per år, skulle förslaget innebära en löneminskning med 127 kronor för år. För Lindberg skulle förslaget innebära detsamma som för Andersson med den skillnaden, att han skulle få hyran för bostaden sänkt från 325 kronor till 175 kronor. Den lönehöjning, Lindberg skulle erhålla, skulle till största delen erhållas genom den sänkta hyran. Skulle han tilläventyrs bliva tvingad

bosätta sig utom skolan, ett förhållande som just nu vore aktuellt bland annat enär tjänstebostaden hade en golvyta av 25 kvadratmeter och inrymde 5 personer, så skulle förhållandet för honom bli på samma sätt som för Andersson. För Ohlsson och Granfeldt skulle förhållandet bli liknande. För portvakternas del vore däremot intet att erinra. Överstyrelsen hade troligen vid beräkningen av nämnda löner ej heller räknat med att skolan också omfattade aftonskola, vars elevantal vida överstege dagskolans, samt att dagskolans kurser även vore förlagda på kvällarna, vilket däremot icke, åtminstone ej i så stor utsträckning, vore fallet vid de tekniska läroverken. Tjänstgöringen vid tekniska skolan vore givetvis mycket mera krävande. Överstyrelsens förslag innebure vidare i realiteten, att av de föreslagna 2,230 kronorna, tekniska skolan skulle tillgodogöra sig 1,050 kronor, vilken summa nu utginge till löner åt maskinisterna ur anslaget för uppvärmning och enligt förslaget skulle innefattas i beloppet om 2,230 kronor. Sålunda skulle åt berörda personal återstå 1,180 kronor.

Personalen hemställde om anvisande av ett anslag av 3,780 kronor till provisorisk löneförbättring. Av framställningen synes framgå, att av detta belopp skulle såsom lönetillägg tillgodokomma Larselius 520 kronor, Armandt 622 kronor, Andersson 600 kronor, Lindberg 600 kronor, Granfeldt 450 kronor, Ohlsson 450 kronor, Andersson (portvakt) 69 kronor samt Ohlsson (portvakt) 69 kronor. Vidare anhölls, att maskinisterna måtte i likhet med vaktmästarna erhålla tre ålderstillägg om 100 kronor att utgå efter respektive 3, 6 och 9 års tjänst.

Skolöverstyrelsen anförde i utlåtande den 29 januari 1936, att av personalen icke något anförts, som syntes ägnat att föranleda ändring av överstyrelsens ovanberörda förslag till lönereglering.

Statskontoret anförde i utlåtande den 24 februari 1936 — under hänvisning till inom ämbetsverket utarbetade tablåer, av vilka i det följande återgives ett sammandrag — i huvudsak:

Statskontoret hölle i likhet med skolöverstyrelsen före att med hänsyn till den förestående omorganisationen maskinister, vaktmästare och portvakter under alla förhållanden icke borde beredas förmånligare löneställning än motsvarande personal vid statens tekniska läroverk. Det förslag överstyrelsen framfört syntes emellertid i vissa hänseenden mindre väl avvägt. Sålunda skulle i händelse av dess genomförande förste och andre maskinisterna inbördes erhålla samma löneställning. Även om deras göromål för närvarande skulle vara fullt likartade — vilket för övrigt knappast syntes vara fallet — torde det icke komma ifråga att vid skolans eventuella förvandling till tekniskt läroverk anställa båda dessa tjänstemän på samma villkor. Den ene skulle med all sannolikhet beredas extraordinarie anställning och därtill i en lägre lönegrad än den andre. Vidare skulle överstyrelsens förslag för vissa befattningshavare medföra löneminskning i förhållande till den lön, de med statsmakternas goda minne under en avsevärd tid åtnjutit. Statskontoret funne detta knappast rimligt, helst som personalen vid tekniska skolan i jämförelse med personalen vid de tekniska läroverken i vissa avseenden syntes hava mera tyngande arbete. Statskontoret syftade härvid främst på vaktmästarnas regelbundna kvällstjänstgöring och maskinisternas skötsel av högtryckspannorna.

Vid valet mellan de olika lösningar av förevarande spörsmål, som närmast kunde komma under bedömande och vilka återfunnes i de här ovan återopade tabellbilagorna, skulle statskontoret — i konsekvens med sin tidigare inställning till denna fråga — vilja giva företräde åt en lösning enligt de riktlinjer, skolans styrelse uppdragit. Skolstyrelsens förslag baserade sig nämligen direkt på nu rådande förhållanden och syntes, om den procentuella ökningen hölles inom lämpliga gränser, icke föregripa de lönerregleringsåtgärder, som kunde tänkas genomförda vid en kommande omorganisation. Vid bifall i oförändrat skick till skolstyrelsens förslag skulle emellertid vissa befattningshavare ernå en löneställning, vilken alltför mycket närmade sig och i ett fall rent av vore förmånligare än den, som skulle tillkomma vederbörande, därest han vore anställd vid tekniskt läroverk. Från sina ovanberörda utgångspunkter ansåge därför statskontoret, att den föreslagna tilläggsprocenten borde reduceras och bestämmas till högst 20 procent av grundlönen i varje särskilt fall.

Därest vaktmästarnas, maskinisternas och portvakternas vid tekniska skolan i Stockholm avlöningsförhållanden ordnades i enlighet med vad statskontoret ovan angivit, torde anslaget till bidrag till skolan böra upptagas med ett med 1,675 kronor förhöjt belopp. Å nämnda summa borde beräknas dyrtidstillägg enligt de eljest vid skolan gällande grunderna, d. v. s. staten borde bidraga med hälften av dyrtidstillägget, och såsom villkor härför borde föreskrivas, att återstående hälften skulle gäldas av Stockholms stad. Statens andel torde kunna beräknas till 250 kronor.

Statskontoret, som under handläggningen av förevarande ärende ytterligare stärkts i sin uppfattning att tekniska skolan tarvade omorganisation, ville slutligen understryka, att de löneförbättrande åtgärder ämbetsverket ovan tillstyrkt borde hava allenast provisorisk karaktär.

Med ledning av ovannämnda, av statskontoret återopade tablåer har sammanställts å nästföljande sida intagna tabell, utvisande personalens löner *dels* före vidtagandet av den löneförhöjning, som sedermera måst av brist på medel inhiberas, *dels* under den tid, berörda löneförhöjning utgick, *dels* enligt skolstyrelsens, skolöverstyrelsens, respektive statskontorets förslag, *dels ock* därest tekniska skolan skulle hava varit tekniskt läroverk. Dyrtidstillägget har beräknats till 29 procent och utan hänsyn till vederbörande befattningshavares antal barn.

Goda skäl synas mig föreligga för kravet på beredande av något gynnsammare lönevillkor för maskinisterna, vaktmästarna och portvakterna vid tekniska skolan. I likhet med skolöverstyrelsen och statskontoret anser jag, att detta — i syfte att icke föregripa den lönesättning, som en gång skall äga rum, då det gäller att taga ställning till frågan om läroanstaltens omorganisation — bör ske i form av provisorisk avlöningsförbättring för ifrågavarande personal av samma art, som riksdagen enligt det föregående vid två särskilda tillfällen berett vissa av nämnda befattningshavare.

Till grund för Kungl. Maj:ts ovannämnda beslut av den 31 december 1934 låg den uppfattningen, att, på sätt statskontoret i sitt yttrande i då föreliggande ärende gjort gällande, ett belopp av 1,190 kronor av de till

Departementschefen.

Namn och befattning	S u m m a a v l ö n i n g s f ö r m å n e r					
	före den 1/7 1934	under tiden 1/7 1934— 30/11 1935 (14 % tillägg å grundlön jämta dyr- tidstillägg därå)	enligt skol- styrelsens förslag (25 % tillägg å grundlön jämta dyr- tidstillägg därå)	enligt skol- överstyrel- sens förslag	enligt stats- kontorets förslag (20 % tillägg å grundlön jämta dyr- tidstillägg därå)	därest tekniska skolan varit tekniskt läroverk ¹
A. O. M. Larselius . . (förste maskinist)	2,176 (fri bostad)	2,320 (fri bostad)	2,517 (fri bostad)	2,353 (fri bostad)	2,436 (fri bostad)	3,168
C. A. K. Armandt . . (andre maskinist)	1,905 (fri bostad)	2,044 (fri bostad)	2,166 (fri bostad)	2,353 (fri bostad)	2,115 (fri bostad)	3,168 (högst)
J. E. L. Andersson . . (vaktmästare)	2,193	2,479	2,700	2,316	2,596	2,680
K. W. Lindberg (vaktmästare)	2,227	2,507	2,740	2,429 (fri bostad)	2,636	2,784
A. M. H. Ohlsson . . . (vaktmästare; 9 månader per år)	1,838	2,052	2,217	2,007	2,145	2,251: 50
C. L. F. Granfeldt . . (vaktmästare; 9 månader per år)	1,744	1,956	2,121	1,484 (fri bostad)	2,049	2,251: 50
C. C. Andersson . . . (portvakt)	356 (fri bostad)	400 (fri bostad)	441 (fri bostad)	441 (fri bostad)	415 (fri bostad)	—
S. J. K. Ohlsson . . . (portvakt)	356 (fri bostad)	400 (fri bostad)	441 (fri bostad)	441 (fri bostad)	415 (fri bostad)	—

¹ I lönen har för erhållande av jämförbara siffror inräknats bland annat ett belopp av 150 kronor, utgörande skillnaden mellan bostadens värde enligt tekniska skolans beräkning, 325 kronor, och vid de tekniska läroverken, 175 kronor.

avlöning åt maskinister och betjäning vid skolan anvisade anslagsmedlen icke kommit till användning. Denna uppfattning har emellertid senare visat sig icke vara med verkliga förhållandet överensstämmande. Innan detta klarlades, hade emellertid av skolstyrelsen, vilken bestämmer lönerna för nämnda befattningshavare, till personalen i fråga, räknat för tiden från och med den 1 juli 1934, utanordnats en löneförbättring, som svarade mot nyssnämnda belopp. Sedan det befunnits, att tillgängliga anslagsmedel icke förslogo, inhiberades löneförbättringen från och med den 1 december 1935. Skolans styrelse har nu, med tillstyrkande av skolöverstyrelsen och även av statskontoret, hemställt om ersättning för de sålunda utbetalda medlen samt dessutom om anvisande av anslagsmedel, som skulle medgiva utanordnande av ifrågakommande löneförbättring från den 1 december 1935 till budgetårets slut. I likhet med statskontoret anser jag det icke rimligt, att av personalen återkräves vad sålunda av densamma uppburits. Naturligtvis kan det ej heller ifrågakomma att låta skolans styrelse svara

för de felaktigt utbetalda medlen. Vidare synes mig skäligheten fordra, att ifrågavarande befattningshavare även för tiden den 1 december 1935—den 30 juni 1936 komma i åtnjutande av samma löneförmåner, som de fått åtnjuta för den därförut liggande delen av budgetåret. Lämpligen böra fördenskull till ändamålet anvisas särskilda anslagsmedel. Jag föreslår, att av riksdagen härtill äskas ett anslagsbelopp av $(1,190 + 1,190 =) 2,380$ kronor.

Vad angår den provisoriska löneförbättringen för tiden efter den 1 juli 1936, föreligga i detta hänseende från myndigheternas sida tre förslag. Skolans styrelse har ifrågasatt en löneförbättring med 25 procent å personalens nuvarande fasta löner. Skolöverstyrelsen har för maskinisterna och vaktmästarna förordat en löneförbättring, som i de individuella fallen skulle bestämmas till sådana belopp, att lönerna skulle komma i ungefärlig nivå med lönerna till motsvarande befattningshavare vid de tekniska läroverken, samt 25 procents förhöjning av de till portvakterna utgående lönerna, till vilka motsvarighet ej finnes vid sistnämnda läroanstalter. Statskontoret slutligen har i sitt senaste utlåtande i ärendet föreslagit en löneförbättring med högst 20 procent av grundlönen i varje särskilt fall. På de av statskontoret anförda skälen finner jag mig böra i huvudsak ansluta mig till ämbetsverkets förslag. Enligt statskontorets beräkningar skulle ett genomförande av detta förslag medföra ett anslagsbehov av 1,675 kronor. Då emellertid enligt min mening skäligheten synes fordra, att löneförbättringen utgår även å omförmälda i löneregleringssyfte tillkomna extra ersättningar åt maskinisterna å tillhoppa 1,050 kronor, räknar jag med ett anslagsbehov av 1,885 kronor eller, för avrundning av nedannämnda anslag, 1,940 kronor. Av detta belopp torde, i likhet med vad vid tidigare genomförda löneregleringar av motsvarande art ägt rum, Stockholms stad böra bestrida halva kostnaden, eller 970 kronor. Av staten skulle alltså gäldas en kostnad av 970 kronor.

Ovannämnda anslagsmedel böra enligt min mening under nästa budgetår bestridas från ett särskilt å riksstaten för ändamålet uppfört obetecknat anslag, vilket alltså bör bestämmas till $(2,380 + 970 =) 3,350$ kronor. Som villkor för anslagets utgående bör gälla, att staden bidrager med nyssnämnda belopp av 970 kronor. Särskild föreskrift om utgående av dyrtidstillägg å ovan omförmälda löneförhöjning och om bidrag från Stockholms stad till kostnaderna för dyrtidstillägg torde, såsom framgår av punkten 191 i årets åttonde huvudtitel, icke behöva i detta sammanhang av riksdagen meddelas.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, då skolans anslag för budgetåret 1936/1937 ställes till skolstyrelsens förfogande, vidtaga den om-disposition av respektive anslagsposter, som kan finnas lämplig med hänsyn till att berörda extra ersättningar rätteligen böra redovisas å av-löningsanslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till kostnaderna för tillfällig löneförbättring för viss personal vid tekniska skolan i Stockholm* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett anslag av 3,350 kronor, därav 970 kronor må utgå under villkor, att Stockholms stad för berörda ändamål bidrager med enahanda belopp.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

C. A. Charpentier.